

Pogátsa Zoltán

Milyen ellenoldal?

168 óra 2015. augusztus 17.

<http://www.168ora.hu/itthon/pogatsa-zoltan-politika-publicisztika-baloldal-jobboldal-137016.html>

A Jobbik felfutásának értelmezéséhez túl kellene lépni az önmagában is etnicizáló megközelítésen: „a magyar társadalom nagy része – von Haus aus – szélsőjobboldali.”

Persze igaz: a Fidesz és a Jobbik a radikálisan etnikai alapú közösségélmény erősítésére építi politikai stratégiáját. Sikeres is, mivel a magyar társadalom számára az etnikumon kívül szinte alig létezik azonosulási csoport. Szocializációjuk során ezt tapasztalják a magyarok – az iskolától a médián át a hétköznapi beszélgetésekig.

A Svédországban, Angliában, Spanyolországban, Görögországban és máshol oly erős baloldali osztályalapú diskurzust, a jóléti állam közösségét a magyar liberális értelmiség az államszocialista örökség maradványának állítja be. Ugyanez a liberális elit – miközben az európai modernizáció tizenkét csillagát követte – a nyugat- és északi-európai jóléti modellt úgy utasította el („soha nem leszünk mi Svédország”), hogy fel sem tűnt fel neki: liberális ügyekben ugyanolyan mintakövetést ajánl. (A melegek jogait meg kell honosítani, bár nem ez a hagyomány? De a lehetőséget teremtő államot nem, mert nem ez a hagyomány?)

A jobboldal nemzeti alapú közössége, illetve a nem létező baloldali jóléti közösség helyére a liberális dominanciájú lib-bal koalíció nem tudott mást állítani, mint a szociáldarwinista retorikáját: rátolta a felelősséget a lehetőségektől megfosztott, tehetetlen egyénre. A többség hamar átlátta: ez a gyakorlatban a hártványékony középosztály hozzáférését jelenti az állami forrásokhoz, illetve a többiek mobilitásának elzárását. Túl ezen pedig a következmények nélküli országot. Ezért sem meglepő, hogy a „Magyar Polip” típusú kritikák hatástalanok. A társadalom többsége – a Transparency International felmérései szerint – korrupcióban sem lát

éles törést 2010 után.

A baloldal több mint egymillió választót veszített. Az Orbán-korszak létrejöttének és fennmaradásának ez az igazi oka.

A Jobbik erősödése azonban nem csupán és nem is elsősorban a nemzeti közösségérzésből fakad. Mivel még nem váltak szét kellőképpen a liberálisok és a baloldal, a Fidesz kormányzásában csalódottak egy része a Jobbikban látja az antiestablishment-remények megtestesítőjét. (Az LMP-t mint posztmodern zöldpártot nem veszik komolyan.) A Jobbikban látják az elszámoltatás lehetőségét, egy igazságosabb társadalom megteremtésének ígértét, a hazai vállalkozói réteg igazi támogatóját.

Érdemi baloldal hiányában ezeket a baloldali törekvéseket is az etnikai alapú jobboldal testesíti meg.

A baloldal – a Gyurcsány-korszak következtében – több mint egymillió választót veszített; őket máig nem volt képes visszahódítani. Az Orbán-korszak létrejöttének és fennmaradásának ez az igazi oka.

A baloldalt mondanivalója formálódása közben még mindig visszarántják a magukat szintén baloldalinak gondoló és/vagy mondó liberális politikusok, értelmiségiek és médiaszemélyiségek. Miközben számon kérik a Fideszen az elszámoltathatóság hiányát, saját oldalukon ugyanazok az elhasznált arcok szólnak a tévénezőkhöz, mint Őszöd után. Csak ma már egymással is acsarkodva; ez, nem pedig a Fidesz az elsődleges oka a baloldal és a liberálisok sikertelenségének.

Kétségtelen, a Fidesz néha a falon túl is ment, hogy a demokratikus intézményrendszer működését a javára fordítsa. Csakhogy ezt más országokban mások is megtették. (Nem csoda, hogy az Európai Néppárt elfogadja a Fideszt.) Ilyenkor az ellenoldal politikai infrastruktúrája nyújt védelmet. A magyar baloldal és a liberálisok azonban felszámolták saját politikai infrastruktúrájukat.

A Fidesz a baloldali médiadominanciát átfordította saját milliárdosai vásárlásaival – ellenzékben! Hol vannak a baloldali milliárdosok? Miért egy vallási mozgalom az egyetlen, amely Magyarországon ellenzéki tévét képes működtetni? Hol vannak a baloldali (nem pedig liberális) újságok, portálok? A világ kurrens baloldali (nem pedig liberális) gondolkodóit magyarra fordító kiadók? Csodálkozunk, ha a lib-szoc kormányok által kivéreztetett felsőoktatás nem volt képes nemzetközileg versenyképes baloldali értelmiséget „kitermelni”? Ha osztályalapú diskurzus és megtisztulás nélkül nincsenek helyi aktivisták? Miért nem tett a szélsőjobboldali tendenciák ellen a lib-szoc kormány, amikor hatalmon volt?

Ezen mindenféle összefogósi – nevezzük Előválasztásnak, Jobbikellenes Nemzeti Egységnek, bárminek – csak ronthat. Fenntartja a nyugati politikai rendszerek felől nézve abszurd „ballib” tábor blokkoló hungarikumát. Gátolja a baloldali és liberális politikai erők önazonosságának megtalálását, ennek révén megerősödését. A közvélemény előtt óhatatlanul acsarkodó összeférhetlenségi roadshowként jelenik majd meg ismét. Hamis kiindulópont, hogy a Fidesz választási törvényével elkerülhetetlen az összefogás. Miközben elkerülhetetlen a már megerősödött politikai pártok összefogása, amelyek új mondanivalóval, új arcokkal, új kapcsolódásokkal a választókhoz új közösséget hirdetnek. Egy nyugati mintára váltópárt méretűre erősödött baloldal köthet aztán koalíciót egy szintén magára talált liberális táborral. (A liberálisok csak kivételes esetekben alkotnak váltópártot. Általában kisebbik koalíciós partnerek.)

Aki tehát szeretné leváltani a Fideszt, és fél attól, hogy ez a Jobbiknak sikerül majd, annak nem ellenzéki összefogást kell hirdetnie. Éppen ellenkezőleg: segítenie kell a különválást, a megújulást, a tisztázást, az érdemi baloldal és az érdemi liberalizmus kibontakozását.

És mindenekelőtt vonzó politikai közösséget kell adni az etnikai alapú közösségélmény helyett. Szerintem az igazságos, redisztribúcióra épülő jóléti modell lehet ez. A liberálisok pedig találják ki saját vonzó ajánlatukat a magyar társadalomnak.